

Консулативен Совет на Европските Судии (КЕС)
Мислење број 9 (2006) на Консулативниот Совет на Европските Судии (КЕС) за разгледување од страна на Комисијата на Министри на Советот на Европа во однос на улогата на националните судии во обезбедувањето на ефективна примена на меѓународното и европското право

Ова Мислење беше усвоено од КЕС на неговата 7–ма седница
(одржана во Стразбур, на 8–10 ноември 2006 година)

ВОВЕД

1. Комисијата на министри побара од Консултативниот совет на европските судии (КЕС) да разгледа особено некои специфични прашања (кои можат да се најдат во Рамковниот глобален акционен план за судиите во Европа¹) како што е на пример примената на Европската конвенција за човекови права и другите меѓународни правни инструменти од страна на националните судии, дијалогот помеѓу националните и европските судски институции и расположивоста на потребните информации во врска со сите релевантни меѓународни текстови.
2. КЕС забележува дека националните правни системи сè повеќе мораат да се справуваат со правни прашања од меѓународна природа, како резултат на глобализацијата и сè поголемиот акцент кој се става на меѓународното и европското право², односно на релациите помеѓу луѓето, а не помеѓу државите. Ваквиот развој бара промени во судската обука, пракса, па дури и култура, доколку од националните судии се очкува да ја делат правдата задоволувајќи ги потребите и аспирациите на модерниот свет, почитувајќи ги правните начела прифатени од демократските земји.
3. Таквата еволуција, пред сè, мора да има важни последици во однос на обуката на судиите, природата на односите помеѓу меѓународните судски институции и врз хиерархијата на норми, која треба да ја почитува судијата во контекст на сè поголемиот број правни извори. Како второ, тоа значи дека државните власти мораат нашироко да ги користат сите дополнителни ресурси, за да се обезбеди реализацијата на гореспомнатите активности.
4. Токму затоа, КЕС смета дека е корисно да се анализира средствата кои им стојат на располагање на судиите, за да можат да работат ефикасно во меѓународен контекст, па така да се бават и со прашањето на примената на европското и меѓународното право од страна на националните судии. Целта на ова мислење е да се достигне солидна примена на меѓународното и европското право, особено во сферата на човековите права. Обуката на судиите, расположивоста на релевантни информации и документација, како и преведувањето и толкувањето, се средствата преку кои може да се исполни оваа цел.
5. Во оваа смисла, КЕС потенцира дека националните судии се оние кои го гарантираат почитувањето и соодветната примена на меѓународните и

европските спогодби, потпишани од страна на нивните држави, вклучувајќи ја и Европската конвенција за човекови права.

6. Ова мислење претставува надополнување на Мислењето Број 4 (2003) на КСЕС во однос на соодветната почетна и тековна обука за судиите на национално и европско ниво. Сите коментари содржани во тоа Мислење, всушност, во целост, се применливи и на сите прашања и теми кои се разгледани и во ова мислење.

A. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ ИНФОРМАЦИИ И ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА СИТЕ РЕЛЕВАНТНИ МЕЃУНАРОДНИ И ЕВРОПСКИ ПРАВНИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ СУДИИ³

a. Добри познавања на судиите на меѓународното и европското право

7. Во контекст на сè поголемата интернационализација на општествата, меѓународната и европската легислатива и прецедентното право имаат сè поголемо влијание врз националната легислатива и судска пракса. Овие области на правото мораат добро да бидат разбрани од судиите со цел да ги исполнуваат своите судски функции во согласност со начелата на владеење на правото, споделени од демократските земји. Затоа, судиите мораат да бидат подготвени да се запознаат со и да учествуваат во меѓународната еволуција на правната пракса. Тие мора да го познаваат и да се способни да го применат меѓународното и европското право, особено во однос на сите прашања поврзани со човековите права.

б. Обезбедување на потребните средства за судиите за пристап до информации за меѓународното и европското право

8. Меѓународните и европски норми, како и самата судска пракса, растат сè повеќе, како во однос на бројот, така и во однос на сложеноста. Доколку судиите во една земја сакаат да бидат добро подготвени во европски и меѓународен контекст, државата, со цел да остане конзистентна во однос на своите меѓународни заложби и обврски, треба да преземе соодветни мерки, за да се увери дека судиите можат да се здобијат со целосно разбирање на релевантните европски и меѓународни референтни текстови, а особено оние во врска со заштитата на човековите права, што ќе им овозможи подобро да си ги завршат своите должности и активности.

в. Вклучување на меѓународното и европско право во наставниот план и програма на универзитетите и курсевите за обука на судиите

9. Во многу земји, студиите по меѓународно право, европско право, вклучувајќи ги и инструментите за заштита на човековите права, претставуваат дел од наставниот план и програма на универзитетите. Сепак, само во одреден број земји, од кандидатите за слободните судски позиции, се бара да поседуваат одлично познавање на овие области.
10. Според КСЕС, важно е прашањата од меѓународното и европското право да бидат дел од наставниот план и програма на универзитетите и

истите да бидат предмет на испитување за влез во судската професија, во оние случаи каде такви тестирања на знаењето постојат.

11. За судиите, треба да се организираат соодетни почетни и редовни програми за обука од меѓународната сфера, како во општите, така и во специјализираните области на активност. Иако постојат разлики меѓу европските земји во однос на системите за почетна и континуирана обука на судиите, обуката во однос на меѓународното и европското право е подеднакво важна за сите различни традиции во судството во Европа.
12. Во некои земји се организираат специјални иницијативи за обука во сферата на меѓународното и европското право конкретно за судиите, или пак за судиите и обвинителите, од страна на институциите за обука на судството (вклучувајќи ги и судските служби) или министерствата за правда, како и заеднички од страна на овие институции и агенции⁴. Во други земји пак, не постои специјална обука во сферата на меѓународното и европското право. Во овие земји, судиите обично учествуваат во општи курсеви на обука, организирани од страна на самото судство или други тела (универзитети, адвокатски комори, странски школи за обука на судството).
13. Од овој аспект, КСЕС затоа го потенцира она што е предвидено во европското законодавство од Советот на Европа во врска со обуката на судиите за примената на меѓународните спогодби⁵, потврдувајќи ја потребата (а) за развој на студиите по меѓународно право, спогодбите, европските и другите меѓународни институции, во рамки на студиите што се нудат на универзитетите; (б) каде е можно и потребно, да се воведат тестови за примената на меѓународните норми при испитувањето и селекцијата на кандидатите за судии; (в) да се развие меѓународната димензија во почетната и понатамошната обука на судиите; (г) да се организираат, во рамки на Советот на Европа и во соработка со европските институции и другите меѓународни организации, семинари за обука на судиите и обвинителите, насочени кон унапредување на знаењето и познавањето на меѓународните инструменти.

г. Обезбедување квалитетна судска обука во сферата на меѓународното и европското право

14. Што се однесува до обуката за меѓународното и европското право, КСЕС смета дека претставници од судството, во голема мерка треба да бидат застапени меѓу инструкторите. Таквата судска обука треба да вклучува специфични аспекти, релевантни за судската пракса, придружувани од релевантни едукативни материјали, со можност за материјали за учење од далеку, кои би се обезбедиле преку интернет. КСЕС ја поттикнува соработката помеѓу националните институции за обука во оваа сфера и се залага за транспарентност на информациите во рамки на таквите програми за обука и модалитетите за учество во истите.

д. Континуирани и достапни информации за меѓународното и европското право на располагање на сите судии

15. КЕСЗ забележува дека судиите немаат редовна понуда на комплетни и целосно ажурирани податоци и информации за меѓународните и европските законски текстови и прецедентното право. Дури и во оние случаи каде правните информации судиите ги добиваат по електронски пат или на хартија, службените весници во земјите многу ретко вклучуваат информации за меѓународното и европското право. Некои држави, сепак, изготвуваат специјални правни циркулари, кои содржат информации за меѓународното право. Другите институции, како што се судските академии, центрите за обука или судската администрација, понекогаш обезбедуваат информации за неодамнешната судска пракса и предмети од меѓународните и европските судови. Одредени информации можат да се најдат и во националните правни и судски реви.
16. Обезбедувањето на пристапот до интернет не може, самото по себе, да се смета како полно исполнување на обврската на државата за обезбедување доволно информации, или средства за добивање информации, во врска со меѓународните и европските правни теми.
17. КЕСЗ препорачува сите судии да имаат пристап до испечатени и електронски верзии на правните инструменти, за да се овозможат прецизни истражувања во меѓународната и европска правна сфера. Таквите можности треба да им се понудат на судиите преку специјализирана поддршка, ако е потребно по пат на централизирана служба, чија должност би била да се увери дека судиите се информирани дури и повеќе од она што значи потребен минимум за нивната работа.
18. Само во неколку земји, министерствата за правда или надворешни работи обезбедуваат за судиите преводи на нивните јазици на сите релевантни текстови, вклучувајќи ги и пресудите на Европскиот суд за човекови права, во кои е вклучена и нивната земја. Според мислењето на КЕСЗ, државите мораат итно да ја променат ваквата ситуација. Соодветната државна поддршка треба да вклучува и создавање на ефикасни служби за превод на правни текстови, кои би можеле да бидат корисни во судската пракса (погледнете ја и точка 23 подолу).
19. Со цел да се олесни работата на судиите, на располагање треба да им бидат комплетни, ажурирани, прочистени, индексирани и објаснети информации, затоа што самиот судија врши оценка на релевантноста на информацијата, по потреба со помош од стручните служби во судот и судската администрација⁶. Треба да се поттикнува и воспоставувањето соработка помеѓу централизираните или локалните судски администрации и/или библиотеки и правните библиотеки и центри за документација вон судството.

ѓ. Обезбедување средства за судиите за пристап до информации за странските јазици

20. Имајќи го предвид гоенаведеното, КЕСЗ потенцира дека познавањето на странски јазици претставува важна алатка за националниот судија, потребна за постојана информираност за најновите случувања во меѓународното и европското право.
21. Во моментов, само во некои земји се организираат и постојат бесплатни курсеви за судиите за изучување странски јазици. Понекогаш таквите

- курсеви се делумно субвенционирани од државата. Понекогаш таквите поволности се нудат на поединечни судии кои остваруваат блиски контакти со меѓународните и европските институции.
22. КСЕС го подржува преземањето соодветни мерки, вклучувајќи го и одвојувањето на специфични грантови, наменети за изучување на странски јазици од страна на судиите, како дел од нивната основна или специјализирана обука.
  23. Државите мораат да обезбедат, судовите да имаат соодветни правни и меѓународни служби за превод на документите кои им се потребни на судиите, со цел тие постојано да бидат информирани за релевантните области од меѓународното и европското право. КСЕС е свесен за важноста на дополнителните трошоци потребни за функционирање на овие служби и препорачува тие да се финансираат преку дополнителни средства обезбедени за таа цел и прикажани во посебна ставка во државниот буџет, за да се избегне евентуалното намалување на средствата, кои биле претходно одвоени за функционирање на судовите.
  24. Ваквите писмени и усмени преводи мораат да ги вршат професионални лица, чија стручност треба да биде предмет на верификација од страна на судиите, затоа што нивната работа влијае врз судската функција.

Б. ДИЈАЛОГ ПОМЕЃУ НАЦИОНАЛНИТЕ И ЕВРОПСКИТЕ СУДСКИ ИНСТИТУЦИИ⁷

а. Неопходен дијалог, кој може да биде формален или неформален

25. Националните судови ја имаат обврската за следење на европското право. Во многу случаи од нив се бара и директно да го применат истото. Од нив се очекува и да ги толкуваат националните закони во согласност со европските стандарди.
26. За сите национални судии, прецедентното право на Европскиот суд за човекови права и по потреба, она на Судот на правдата на Европските Заедници, служи како референтен материјал во процесот на понатамошно развивање на европското право.
27. Дијалогот помеѓу националните и европските судски институции е неопходен и веќе се одвива во пракса, а неговата еволуција мора да се подржи преку соодветни активности.
28. Со цел да се поттикне ефективен дијалог меѓу националните и европските судови, мора да постојат иницијативи со цел, националните судии да се залагаат за размена на информации и секогаш кога тоа е можно, исто така, да се воспоставува директен контакт меѓу институциите.
29. Овој дијалог може да се одвива на различни нивоа. На формално, процедурално ниво, институционалната форма на дијалог е претставена и преку прелиминарната постапка на одлучување, која се користи за да се обезбеди пристап до Судот на правдата на Европските Заедници. На националните судии можат да им се дадат и пошироки можности за учество во функционирањето на Европскиот суд за човекови права. На еден повеќе неформален начин, формите на дијалог можат да се реализираат преку посети и/или привремена работа на судиите во Европскиот суд за човекови права, Судот на правдата на Европските

Заедници и другите меѓународни и европски судови, како и по пат на семинари и предавања, на домашно и меѓународно ниво.

30. КЕСЕС потенцира дека неформалнио дијалог се смета како дел од програмите за обука во судството. Во моментот, учесници во таквите активности во најголем дел се судиите од повисоките судови (Врховни судови, Уставни судови). Според КЕСЕС, иако судиите од највисоките судови мораат да одржуваат блиски односи со оние со меѓународна надлежност, националните агенции за обука мораат да се уверат дека таквите можности за дијалог не се ограничени и достапни единствено на судиите од повисоките судови, затоа што во многу случаи, токму од судиите во прв степен веднаш се бара и очекува да извршат оценка и да ги применат и толкуваат европските норми или прецедентно право. Искуствата од различни земји покажуваат дека најпродуктивниот начин на неформален дијалог се малите состаноци со ограничен број учесници.

б. Директна интеракција меѓу националните судии

31. Дијалогот меѓу националните и европските судови е само еден од аспектите на интеракција меѓу судиите на европско ниво. Меѓусебните лични односи помеѓу судиите од различни земји се исто така од голема важност. Националните судии често мораат да сфатат како судиите од другите земји го примениле и/или протолкувале меѓународното и европското законодавство и тие секогаш се подготвени да учат од искуствата на другите. Таквиот дијалог меѓу судиите од различни земји е важен и за потврдување на начелото за взаемна доверба меѓу европските правосудни системи, со цел да се олесни меѓународната циркулација на национални одлуки и да се олесни постапката за нивно спроведување во различните земји.
32. Од особена важност се директните контакти меѓу судиите од различни земји, вклучувајќи ги и оние организирани од националните судски институции за обука, без разлика дали се работи за семинари, размена на судии, студиски посети итн. Во оваа област, корисни партнери можат да се пронајдат во рамки на структурите за соработка, воспоставени на европско ниво.
33. На судиите мораат да им се обезбедат практични информации за конкретните размени, организирани во овие рамки и сите тие треба да имаат еднаков пристап, доколку имаат желба да учествуваат во истите.

В. ПРИМЕНА НА МЕЃУНАРОДНОТО И ЕВРОПСКОТО ПРАВО ОД СТРАНА НА НАЦИОНАЛНИТЕ СУДОВИ⁸

а. Улогата на судијата и нормативна хиерархија

34. Примената на меѓународните и европските стандарди во секоја од земјите во голема мерка зависи од статусот на таквите стандарди во рамки на националното законодавство, како и во рамки на самиот устав.
35. Беше забележано дека постојат одредени пречки за исполнување на оваа цел. За овие пречки се смета дека се резултат на проблемите во

пристапот до информации, проблемите од "психолошка" природа и специфичните правни проблеми⁹.

36. Првите две пречки можат да се разрешат преку активностите опишани погоре, насочени кон обезбедување подобар пристап до европската правна документација и подобар дијалог меѓу институциите.
37. Што се однесува до пречките од правна природа, КЕС бележи дека, генерално, земјите го признаваат првенството на меѓународните спогодби во однос на националното законодавство, кога тие се ратификувани и/или, ако има потреба, кога тие се вградени во националното законодавство. Во најголем број случаи, ваквото првенство е дефинирано во уставот на поединечните земји, истовремено гарантирајќи го и првенството на самиот устав. Во неколку земји, првенството на меѓународното право произлегува од одлуките на националниот Врховен Суд. Обично, рангирањето на Европската конвенција за човекови права е на пониско ниво од националниот устав, но, вообичаено Конвенцијата има специјален третман во однос на редовните акти усвоени од парламентот. Сепак, практичната имплементација на ова начело, покажува поголем број на можни варијанти, односно решенија.
38. Во најголем број случаи, националните закони и правната традиција им овозможуваат на судовите, кога тие ќе се соочат со конфликт помеѓу некоја супранационална одредба и одредба од домашното законодавство, да донесат одлука во корист на меѓународната конвенција или спогодба. Постои и алтернативно решение, каде од националните судови се бара да ја запрат постапката и да побараат толкување на предметот од Уставниот суд. Сепак, постојат и земји каде судовите се должни да ги применуваат одредбите од домашното законодавство, дури и кога тие се во конфликт, на пример, со Европската конвенција за човекови права.
39. Секоја држава има сопствен систем за толкување на овие инструменти и нивно вградување во домашното законодавство, во зависност од статусот кој им е доделен. За да се избегне правната несигурност, судовите мораат да го толкуваат и дефинираат ефектите од домашното законодавство и да развијат домашно прецедентно право, кое во најголема можна мерка ќе биде конзистентно и усогласено со европското законодавство и меѓународните и европските начела и концепти.
40. Судиите, заедно со законодавната и извршната власт, се обврзани од владеењето на правото. Според КЕС, важно е судиите од различните земји да го обезбедат почитувањето на меѓународното и европското право, кои ги унапредуваат начелата на владеењето на правото, во целост почитувајќи ги стандардите и принципите на истото, без разлика на националните правни системи.

6. Национално и меѓународно / европско прецедентно право и инструменти и препораки од Советот на Европа

41. Прецедентното право влијае врз примената на меѓународните и европските стандарди, затоа што судството мора да го толкува националното законодавство имајќи го предвид супранационалното, истовремено почитувајќи ги националните уставни стандарди.

42. Што се однесува до улогата што ја има прецедентното право на Европскиот суд за човекови права и каде е применливо, она на Судот на правда на Европските Заедници, се чини дека постојат две тенденции: првата и највообичаена, е случајот каде националните судови ги земаат предвид одлуките на овие судови дури и во оние случаи каде тоа не е задолжително. Втората тенденција е да на ваквото прецедентно право му се доделува статус на преседан, кој мора да го следат националните судови.
43. Иако националните судии го земаат предвид и применуваат меѓународното и европското право, со тоа не се потврдува дека националното законодавство се придржува кон препораките на Советот на Европа, кои се сметаат за "меко право".
44. Комисијата на министри на Советот на Европа може да изготви препораки за државите членки за прашања, за кои е договорена "заедничка политика" и став. Препораките не се обврзувачки за државите членки, иако со Статутот на Советот на Европа, Комисијата на министри е овластена да бара од владите на државите членки "да ја информираат за преземените активности" во однос на препораките (погледнете го членот 15.6 од Статутот на Советот на Европа).
45. КЕСЕС потенцира дека е корисно, во текот на изработка на нова легислатива, законодавецот да ги консултира препораките на Советот на Европа. Слично на тоа, судиите, при примената на законот, колку е тоа можно, истиот треба да го толкуваат на начин кој е во согласност со меѓународните стандарди, дури и доколку тие се поставени единствено преку "меко право".

в. Придржување кон пресудите на Европскиот суд за човекови права

46. Во некои земји, дури и пред поднесување на молба до Европскиот суд за човекови права, можно е да се поднесе барање за судска ревизија на одредена конечна одлука која се чини дека е во судир со претходните одлуки на Европскиот суд за човекови права. Сепак, КЕСЕС бележи дека, во голем број земји, мора да постои претходна одлука од страна на Европскиот суд за човекови права против земјата, пред да биде дозволена ревизијата на конечната одлука.
47. Барање за компензација поради кршење на Европската конвенција за човекови права, обично може да се поднесе само откако Судот го потврдил таквото кршење. Во најголем дел од земјите, не може да се тврди постоење на такво прекршување и да се бара компензација, пред Судот да го потврди тоа.
48. КЕСЕС е сосема свесен дека во најголемиот број земји, имплементацијата на пресудите на Судот не е пропишана во националното законодавство. Во некои држави, единствено Уставниот суд може да одобри такви мерки на имплементација.
49. Потенцирајќи ја важноста за спроведување на заедничките важни права, на начин, на кој тие се гарантирани во Европската конвенција за човекови права и потенцирајќи дека националните судии се исто така и европски судии, КЕСЕС ги поттикнува судиите, секогаш кога тоа е можно, да ги користат сите расположиви ресурси за соодветно толкување на законот или во рамки на постоечкото процедурално право: а) повторно да го отворат предметот доколку дошло до кршење

на конвенцијата, дури и пред добивањето на пресудата од Европскиот суд за човекови права и б) кога тоа е потребно, да одобрат компензација во најкраток можен период. Законодавецот треба да размисли за евентуалните промени и дополнувања на процедуралните закони, со цел да се олесни ваквата европска задача и обврска за националното судство¹⁰.

РЕЗИМЕ НА ПРЕПОРАКИТЕ И ЗАКЛУЧОЦИТЕ

- A. Во сферата на обуката на судиите за меѓународно и европско право, пристапот на судиите до релевантни информации, курсевите за изучување странски јазици и службите за преведување, КСЕС го препорачува следново:**
- (a) Чувајќи ја независноста на судството, државите, преку соодветни независни тела за обука на судството, треба да обезбедат соодветни средства и можности за обука на судиите во сферата на меѓународното и европското право;
  - (б) Претходните познавања на меѓународното и европското законодавство и прецедентно право треба да се обезбедат преку вклучување на овие теми во наставните планови и програми на правните факултети;
  - (в) Соодветното познавање на меѓународното и европското право треба да коинцидира со условите и знаењето, кое треба да го покажат лицата назначени на судските функции, пред да започнат со вршење на службената должност;
  - (г) Обуката за меѓународното и европското право треба да има релевантна улога во првичната и континуираната обука на судиите. Судската обука во оваа област ќе извлече огромна корист од евентуалната меѓународна соработка помеѓу националните институции за обука на судството;
  - (д) Информациите за меѓународното и европското право, како и одлуките на меѓународните и европските судови, треба да бидат на располагање. Преку соработка со административните судски служби, библиотеки и стручни соработници, на судијата треба да му се гарантира пристап до информации, кои ќе бидат соодветно индексирани и обележани. Доставените информации мораат да бидат сеопфатни и веднаш достапни;
  - (ѓ) Треба да се преземат соодветни мерки – вклучувајќи и доделување грантови – за да се обезбеди судиите да се стекнат со потребното знаење на странски јазици. Дополнително, судовите треба да имаат посебни квалитетни служби за писмено и усно преведување, кои би работеле и би се финансирале вон редовните трошоци за функционирање на судовите.
- Б. Имајќи ја предвид важноста која се придава на односите и соработката на националните судски институции, како меѓу нив самите, така и со меѓународните, а особено европските судски институции, КСЕС се обидува да го поттикне следново:**
- (a) Развој на директни контакти и дијалог меѓу нив, на пример, по пат на конференции, семинари и билатерални средби, каде од посебна важност и корист се помалите состаноци со ограничен број учесници;
  - (б) Посети и студиски програми, како оние што ги организираат националните институции за обука на судството и националните судски институции, како и некои од меѓународните судови за

- индивидуални судии во однос на другите судски институции од национален или меѓународен карактер;
- (в) Вклучување на судии од сите степени во таквите контакти, дијалози, посети и програми, а не само судии од повисоките судски нивоа;
  - (г) Обезбедување информации и преземање чекори за олеснување на пристапот на националните судии до расположивите веб страници и бази на податоци, кои им стојат на располагање на другите национални и меѓународни правосудни системи.
- В. И покрај разликите во правните системи во Европа, КСЕС ги поздравува напорите што ги прават националните правосудни системи, во нивната улога на толкувачи и чувари на владеењето на правото, доколку е потребно и преку меѓусебна размена на идеи помеѓу неколку од нив, а со цел да се постигне следново:***
- (а) Обезбедување, истовремено почитувајќи го националното законодавство, на придржувањето на националните закони и националното прецедентно право кон меѓународното и европското право, според правилата во релевантната држава;
  - (б) Намалување, во најголема можна мерка, на различните начини на примена на ова начело во системите кои се раководат според и кои ги почитуваат истиот меѓународен стандард;
  - (в) Гаранција дека националното законодавство, вклучувајќи го и националното прецедентно право, го почитува прецедентното право на Европскиот суд за човекови права, а особено преку можноста, ако е соодветно, случајот да биде повторно отворен, откако Европскиот суд за човекови права ќе утврди кршење на ЕКЧП или нејзините протоколи во текот на постапката, а ефектите од таквото кршење не можат да бидат разумно елиминирани или компензирани на било кој друг начин, освен преку повторно судско разгледување и решавање на случајот;
  - г) Почитување и земање предвид на препораките на Советот на Европа.

- 1 Усвоена од страна на Комисијата на министри во текот на нејзината
740–та седница, Документ ССЈЕ (2001)24
- 2 Концептот на Европско право во овој случај е употребен во една
поширока смисла, така да ги вклучува и инструментите на Советот на
Европа, а особено Европската конвенција за човекови права, како и
Законодавството на Европската Заедница и другите инструменти на
Европската Унија, секаде каде тоа е соодветно и применливо во однос
на државите членки.
- 3 ПОГЛЕДНЕТЕ ЈА ТОЧКАТА IV (Г) ОД РАМКОВНИОТ ГЛОБАЛЕН
АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА СУДИИТЕ ВО ЕВРОПА.
- 4 Државите членки од Советот на Европа учествуваат во таканаречената
"Лисабонска мрежа" (мрежа за размена на информации во врска со
обуката на судиите и обвинителите), која се состои од националните
агенции, одговорни за обука на судиите и обвинителите.
- 5 Погледнете ги поконкретно заклучоците од вториот состанок на
Лисабонската Мрежа (одржан во Бордо, на 2–4 јули 1997 година).
- 6 Погледнете го и ставот 65 од Мислењето на КСЕС Број 6 (2004) за фер
судење во разумен рок и улогата на судијата во судскиот процес, имајќи
ги предвид алтернативните средства за решавање на споровите.
- 7 ПОГЛЕДНЕТЕ ЈА ТОЧКАТА IV (В) ОД РАМКОВНИОТ ГЛОБАЛЕН
АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА СУДИИТЕ ВО ЕВРОПА.
- 8 ПОГЛЕДНЕТЕ ЈА ТОЧКАТА IV (Б) ОД РАМКОВНИОТ ГЛОБАЛЕН
АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА СУДИИТЕ ВО ЕВРОПА.
- 9 Погледнете ги заклучоците од вториот состанок на Лисабонската Мрежа
(одржан во Бордо, на 2–4 јули 1997 година).
- 10 КСЕС смета дека е потребно да се потсети дека согласно Протоколот
број 14 на Европскиот суд за човекови права, отворен за потпишување во
мај 2006 година, Комисијата на министри ќе биде овластена, доколку се
донесе таква одлука со двотретинско мнозинство, да иницира постапки
пред Судот, во случаите кога државата одбива да ја испочитува
пресудата. Исто така, Комисијата на министри ќе има уште едно ново
овластување, односно ќе може да бара од Судот толкување на
пресудите. Тоа е со цел да ѝ се помогне на Комисијата на министри во
нејзината задача на супервизија на извршувањето на пресудите и
особено во утврдувањето на мерките, кои се потребни за придржување
кон пресудата.